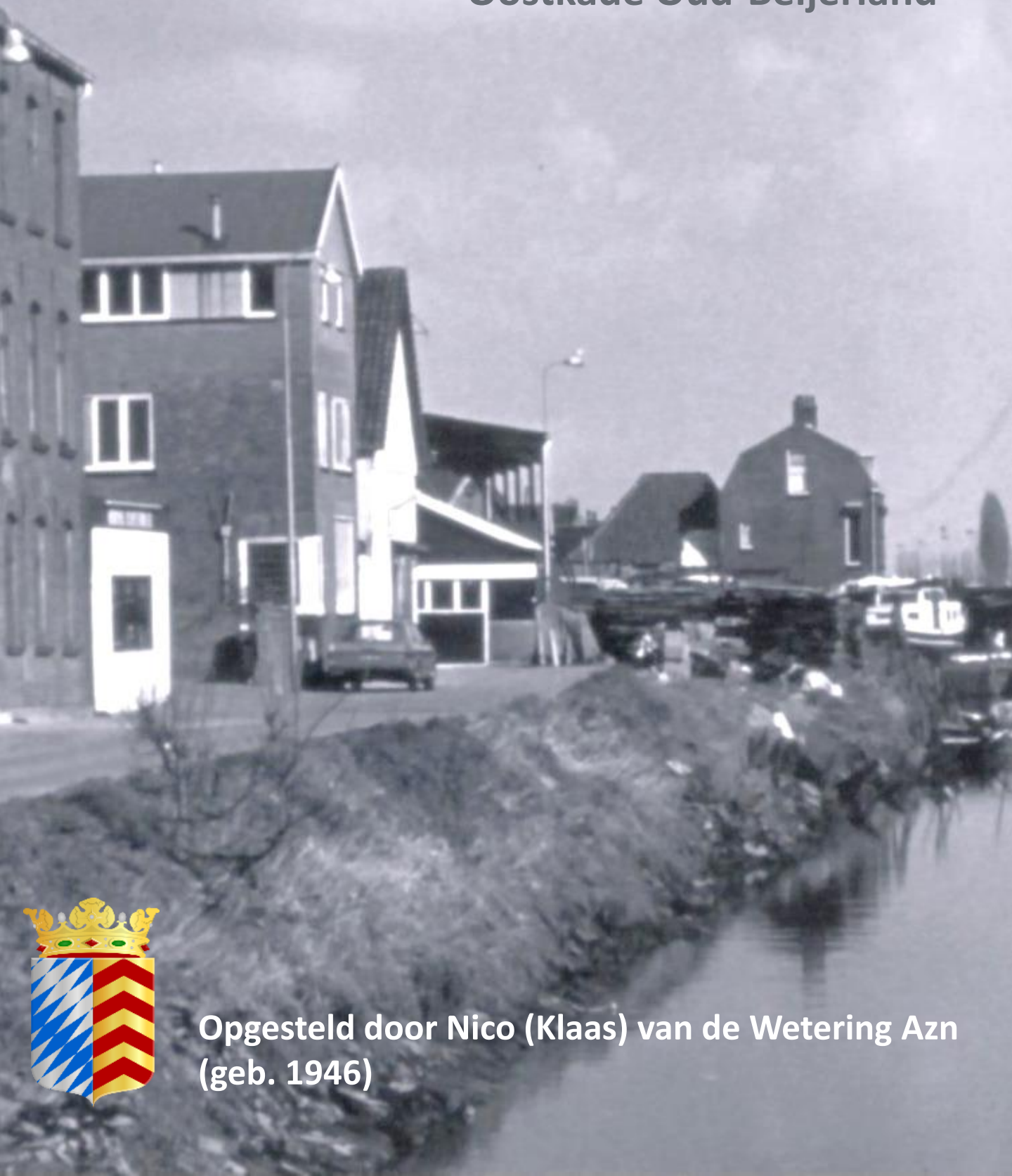

**100-jarige geschiedenis van de Firma
“Machinale Houtbewerking Van de Wetering”
Oostkade Oud-Beijerland**

**Opgesteld door Nico (Klaas) van de Wetering Azn
(geb. 1946)**

Voorwoord

Tijdens mijn bezoek aan de Historische Vereniging Oud-Beijerland werd mij verteld dat er een onderzoek is geweest naar de bedrijven die na 1902 actief waren op het bedrijventerrein Kraaijenbosch en met name de activiteiten aan de Oostkade. Veel bedrijven zijn daarbij kort genoemd waaronder de firma **“Machinale Houtbewerking Van de Wetering”**.

Met de Historische Vereniging heb ik afgesproken de geschiedenis van het familiebedrijf op papier te zetten. Minimaal 4 generaties hebben zich voor dit bedrijf ingezet.

Zie hier het resultaat. De firma Van de Wetering heeft zo'n 100 jaar een niet onbelangrijke rol gespeeld in Oud-Beijerland. Van alle soorten houtbewerking, levering van stookhout, huis- en scheepsbetimmeringen, grote hoeveelheden verpakkingskisten, verfijnd bewerkt hout tot aan een belangrijke begrafenisonderneming met eigen vervoer en eigengemaakte grafkisten met afname door heel de regio.

Met dank aan Philip van de Wetering Wzn. voor het aanleveren van veel informatie.

Omslagfoto en foto hierboven: Hobbyhal 1^e witte gebouw links, Fabriek achteraan links met witte dakrand.

Omstreeks 1920 neemt De heer Aart van de Wetering Kzn (Geb. 1860) de Stoomhoutzagerij en -draaierij over van de firma "Van Ooijen en Schelling", opgericht 1906.

— Aan K. van de Wetering is vergunning verleend tot het oprichten van een fabriek voor machinale houtbewerking.

Op 6 januari 1920 verleende vergunning door gem. Oud-Beijerland

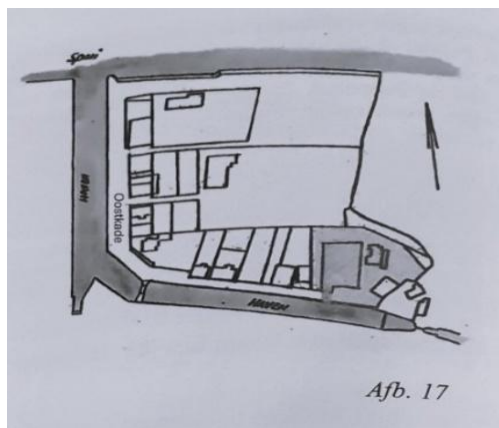
Aart van de Wetering (geb. 1860) maakt dan al onder de naam "Klaas van de Wetering" in de Nobelstraat o.a. houten zitmeubelen, tafels, buffetten en linnenkasten.

Haven met linksboven de firma "Van Ooijen en Schelling"

Het bedrijf staat dan in het telefoonboek vermeld als "A. v.d. Wetering Kzn. Houtdr. zagerij."

Oostkade 1 "Van Ooijen & Schelling" met Stoomhoutzagerij- en draaierij"

Aart woonde in Boterhof 40

Het aanzien van Oud-Beijerland in 1921 is niet te vergelijken met hoe het er tegenwoordig uitziet. Het eerste bedrijventerrein was het Kraaijenbosch wat na 1902 gestalte kreeg met bedrijven als: Machinefabriek De oude Maas, Stukadoors Binken en de Groot, Van Overhagen, zalm en palingrokerij Koen Visser, klompenfabriek Merx, scheepswerf Van Bellen en scheepswerf van de firma Smit.

In een artikel in het plaatselijk dagblad wordt melding gemaakt van onteigening van de timmerfabriek met woonhuis en bijbehorende grond. Dit vanwege de komst van een gasfabriek. De gemeenteraad stemde met 6 stemmen voor en 5 stemmen tegen. Wat uiteindelijk voor een ander besluit heeft gezorgd is niet duidelijk. Feit is dat zowel de gasfabriek als de timmerfabriek na instemming van de gemeenteraad tientallen jaren naast elkaar hebben gefunctioneerd. In 1923 is wel een gedeelte van de grond verkocht aan de gemeente t.b.v. de bouw van de gasfabriek.

De gemeente Oud-Beijerland heeft in de daaropvolgende jaren ook ingestemd met het verbreden van de ruimte tussen Houtfabriek en de Gasfabriek tot 1,50 m. De kosten voor afscheiding van f. 500,00 zijn gezamenlijk gedeeld.

In de jaren die volgen werd er d.m.v. advertenties (grappig was te zien dat ze vaak van vorm en bedrijfsnaam veranderde) bij opbod heel veel soorten grote partijen hout ruw of bewerkt, bomen, gedraaide poten, alsook kasten, stoelen en ledikanten en nog veel meer aangeboden. Ook werden er machines voor houtbewerking verkocht.

Aart van de Wetering (geb. 1917) gaat naar de Ambachtsschool Houtbewerking in Oud-Beijerland. Na de ambachtsschool gaat Aart in de fabriek van zijn vader Klaas (geb. 1891) werken.

Aart gebogen op de Ambachtsschool (onderste rij 2e persoon van links)

Na hun schooltijd zijn ook de broers Teun, Wim en Arie in de fabriek gaan werken. Wim en Arie nadat ze ook de Ambachtsschool hadden afgerond.

Wim (foto hierboven in het midden) heeft van 1948 tot 1950 als één van de 90.000 dienstplichtige militairen in Nederlands-Indië gediend. Dat was een spannende tijd voor de familie.

Teun deed allerlei mindergeschoolde werkzaamheden, Arie voornamelijk de moeilijke en creatieve werkzaamheden en Wim de financiën en runde later ook de hobbyhal. Met z'n vieren runden ze uiteindelijk de Firma Van de Wetering.

Bovenstaande foto laat een gedeelte van de Oostkade zien. Vanaf de toen nog aanwezige ophaalbrug tot de gasfabriek. Uiterst links 3 woonhuizen. Het wat grotere gebouw is van Hertzberger (voormalig sigarenfabriek van Arie Kruithof).

Het lage witte gebouwtje is een werkplaatsje van de firma Van de Wetering, dat later plaats heeft gemaakt voor een hobbyhal (een soort Gamma), dan rechts ervan twee gebouwen van Koen Visser en vervolgens het lage gebouw van de timmerfabriek van de firma Van de Wetering.

Tenslotte de met kolengestookte gasfabriek. De gasfabriek was niet via de Oostkade bereikbaar maar via Scheepmakershaven.

Eén van de vele werkzaamheden in het bedrijf was het inkopen van boomstammen uit de regio en het verwerken tot planken.

De firma van de Wetering had een veel gebruikte bomenzaag.

De bomenzaag werd aangedreven door een 1-cilinder gloeikopmotor (semi-diesel) waarvan de gloeikop 's morgens met een benzinebrander roodgloeiend heet moest worden gestookt alvorens de motor aangeslingerd kon worden. De 1-cilinder motor was ook voorzien van een uit 2 delen bestaand vliegwiel van 1,5 meter doorsnede.

Als gevolg van een gebroken bout is het vliegwiel op een keer in vol bedrijf in tweeën gebroken en door de zaagruimte gelanceerd dwars door een muur heen. Gelukkig raakte niemand gewond.

Direct daarna is de gloeikopmotor vervangen door een gebruikte 4-cilinder dieselmotor van de Landmacht. Een zeer betrouwbare Lister type JP4 van 40 pk. Later toen de slijtage in de bomenzaag te groot werd is complete zaaginstallatie ontmanteld.

De bomenzaag zaagde uit boomstammen planken van een paar centimeter dik voor eigen gebruik. Zoals voor de productie van tafelbladen, salontafels, tafelpoten en lijkkasten enz. Het gezaagde hout werd op stapels 1 jaar gedroogd alvorens het verder werd verwerkt.

De bomenzaag werd voornamelijk bediend door broers Teun (op foto Links) en Aart. (Ja het roken ging in de zeer stoffige omgeving gewoon door!)

De boomstammen kwamen voornamelijk uit de Hoekse Waard waar boomgaarden werden gerooid voor nieuwe aanplant. Aanvankelijk werden, op het terrein van Van de Wetering, de boomstammen langdurig (soms wel 1 jaar) in een groot balkengat voor een betere bewerking en duurzaamheid in het water gelegd. Later heeft men daarvan af gezien en direct gezaagd en in droogkamers bij gespecialiseerde bedrijven geforceerd gedroogd.

Ook werd veel hout, vooral verzaagde meerpalen voor bakkerijen, per duwboot aangevoerd uit de havens van Rotterdam. Daarvoor stond er, door de elektromotor van de lintzaag aangedreven, een bomenlier op de kade.

De fabriek had ook een sociale functie. Er stond in de fabriek een grote ronde ijzeren kachel waar 's winters grote stukken hout in werden gestookt om te verwarmen. Vaak kwam daar ook de politie, op patrouille op de fiets, zich opwarmen. De winters waren vaak heel koud. Later is de gasfabriek gesloopt en is er een brandweerkazerne gebouwd. De brandweer ondervond zoveel overlast van de rook van de hout gestookte kachels dat het verboden werd hout te stoken en er een dure CV-installatie moest worden aangelegd.

De fabriek was uitgerust met een aantal houtdraaibanken waar in productie pootjes voor klein meubelen en allerlei soorten stoelpoten werden gedraaid. Vooral het speciale torsiewerk van Arie had aftrek. Ook was er een cirkelzaag, een freesmachine, een vandiktebank (een soort schaafbank die op dikte kon worden ingesteld), afkortcirkelzagen, een vlakbank (een soort elektrische schaafbank) en tot slot een lintzaag. Reparatie en onderhoud van de machines deed men zelf. Ook werd er veel reparatie van meubelen uitgevoerd.

Een beveiliging van de vlakbank zorgde op een bepaald moment voor schade. De beschermplaat van de beitels brak af en leidde tot veel schade. Sommige brokstukken lagen buiten. Met uitzondering van een afgezaagde duim is alles in de jaren redelijk veilig verlopen. Een belangrijk onderdeel van het bedrijf was het leveren van eigengemaakte lijkkasten en de uitvaartverzorging in en om Oud-Beijerland en zelfs door Nederland.

De firma heeft ongeveer 60 jaar lang lijkkasten gemaakt. Voornamelijk Aart was de maker van de lijkkasten, ongeveer 45 jaar heeft hij dat werk gedaan (aantal kisten helaas niet bekend maar het zullen er minimaal 1500-2000 zijn geweest). Heel veel inwoners van Oud-Beijerland hebben direct of indirect te maken gehad met de Firma Van de Wetering.

Voor het maken van lijkkasten werden beuken en eiken boomstammen tot planken gezaagd, gedroogd en geschaafd.

De altijd aanwezige kwasten in het hout werden bedekt met een laag fineer van dezelfde houtsoort. Er werden lijkkisten met allerlei soorten van beslag gemaakt, soms ook met dubbele deksels voor de sier. Bij veel vraag, of van bijzondere kwaliteit, werden ook lijkkisten ingekocht bij bedrijven. Aart verzorgde naast het leveren van een kist, samen met Teun, de gewenste bekleding, beslag (handgrepen en sierschroeven), kleur en uitvoering.

Aart verzorgde samen met de uitvaartleider (doodbidder, vaak was dat Leen Monster) het kisten (afleggen) van de overledene. In vroegere jaren was er geen beschikking over een lijkauto. Op een handkar werd de lijkkist onder een zwart kleed afgeleverd. Buiten Oud-Beijerland en binnen de Hoeksche Waard met de tram van de RTM. (Rotterdamse Tramweg Maatschappij)

Na aanschaf van een lijkwagen, meestal bestuurd door Wim, Jan Moree, Chiem (zoon van Aart) en af en toe Arie (Aart had geen rijbewijs), werd deze ook ingezet bij begrafenissen. Aart was daarbij vaak één van de dragers van de lijkkist (achterste drager rechts). Het begrafeniswerk is na de pensionering van Aart in 1983 overgenomen door medewerker Jan Moree.

Eerst onder de naam Van de Wetering-Moree en later, na het verkrijgen van de juiste vergunningen, verdergegaan onder de eigen naam Moree. Anno 2025 is daar een prachtig bedrijf uit ontstaan.

Voor de firma Heineken zijn jarenlang tafels voor café inrichtingen gemaakt. Ook heel erg veel verpakingskisten voor KONI-schokbrekers en hefbruggen. Ook zeer veel op kleur gemaakte openhaard- of voetenbankjes. Schooljongens verdienden voor deze producties een zakcentje bij.

Het was een houtbewerkingsbedrijf dat werkelijk van alles maakte. Bijv. kerkorgel-ombouw, kerkbanken, scheepsbetimmeringen, kozijnen voor ramen en deuren, wandbekleding woningen, lijkkisten, haardbankjes, draaien van allerlei poten voor stoelen en bankjes, kasten, speciale geluidzuilen voor tanktrainers van Defensie. Maar ook voor kinderen handkleppers en tollens. Eigenlijk was er niets te gek als het van hout gemaakt moest worden.

A photograph of the Hobbyhal V.O. Wetering B.V. building. The building is a single-story structure with a dark roof and white walls. The name 'HOBBYHAL V.O. WETERING B.V.' is written on the roofline. A red flag with 'Hobbyhal' is flying from the left. A motorcycle is parked in front of the building. The building has several windows and a door. The foreground is a paved area.

ALLE DOE-HET-ZELF ARTIKELEN VOOR LAGE PRIJZEN BIJ:

HOBBYHAL VAN DE WETERING BV

Zelfbedieningsrek geschaafd vurenhout - Afwerkingslijsten
Ruime keuze in wandbetimmering
Zelfbouwkasten - hang-, leg-, servieskasten
Keukenbuffetten - Keukenmeubelen
Onze specialiteit eiken en grenen Keukendeurtjes
hangklaar in gewenste kleur
Bureaus in vele modellen
Lakken - Beitsen - Lijmen
60 modellen buitendeuren
(worden vakkundig gehangen)
Grenen meeneemmeubelen
Wand/vloertegels
Plavuizen
Mozaiek
Gratis thuisbezorging.

*Wij zagen en schaven
alles op maat.*

Becé Rolgordijnen - Rolhorren
Vensterbanken - Meubelpanelen
Tuinafscheidingen
Gereedschappen - IJzerwaren
Interieurbalken - Isolatie
Vouwdeuren - Schuifdeuren
Eiken schouwen
Barkrukken - Stoelen
Parket - Traptreden
Houten gordijnroeden - Kappen

Scheepmakershaven 2 - telefoon 2083

Advertentie voor de hobbyhal uit ca. 1968.

De timmerfabriek met woning stond buiten de Oostdijk. Dit betekende een onderwaterlopende fabriek en woning bij hoogwater van de rivier Het Spui. De elektromotoren voor de aandrijving van de machines stonden daarom hoger opgesteld. En de woning had een hoger gelegen woonkamer en slaapkamer. Ook een gedeelte van de timmerfabriek was hoger gelegen.

Wim woonde met zijn gezin binnen de dijk in het dorp. Een keer werd hij op zijn werk overvallen door het hoge water en kon niet meer naar huis waardoor hij gedwongen was de nacht op een vlakbank door te brengen. De fabriek met al het zaagsel en krullen vertoonde een heel grote chaos als het water na hoogtij weer was weggetrokken. Na de deltawerken met dijken en sluis was dit probleem gelukkig voorbij.

Omdat er in woningen veel hout werd gestookt voor verwarmen en koken waren ook zgn. aanmaakhoutjes nodig. Makkelijk brandbaar hout werd in schijven van 1 cm dik gehakt die vervolgens in houtjes van ongeveer 1 cm bij 1 cm werden gehakt. In de winter was er een heel erg grote voorraad van deze aanmaakhoutjes voor verkoop beschikbaar. Schooljongens konden dan een zakcentje verdienen met het hakken hiervan.

Zo ook de schooljongen Wim Saarloos die in 1959 voor een hele woensdagmiddag houtjes hakken fl. 0,10 verdiende. Voor al deze werkzaamheden en opslag werden een paar grote werk- en opslagplaatsen gebouwd.

Brood- en banketbakkers in de Hoeksche Waard stookten vroeger hun ovens warm met houtblokken. De firma Van de Wetering leverde houtblokken met handkarren en door de Hoekse Waard met vrachtwagens vol houtblokken voor de diverse ovens. Alle houtblokken werden met de hand gezaagd en gehakt een arbeidsintensief karwei.

Heel veel klapstoelen en tafels voor feesten en partijen werden jarenlang verhuurd (uiteraard gebracht en opgehaald). Klaas (geb. 1891) was arbeidsongeschikt verklaard. Zoon Aart (geb. 1917) had als kostwinner vrijstelling van militaire dienst en werkte voltijds in de Timmerfabriek.

Nadat Aart in 1982 met pensioen is gegaan is de timmerfabriek volledig in handen gekomen van Wim en Arie.

Arie heeft zich altijd ingezet voor de meubelmakerij. Hij nam ook veel speciaal werk aan om te maken en deed dat o.a. vaak met een van de medewerkers zoals Kors van Rij. Er ging vaak heel wat mooi meubelwerk de deur uit, soms zo groot dat het in delen moest worden getransporteerd.

Met de komst van de doe-het-zelf zaken zoals Gamma werd de hobbyhal niet meer rendabel en is dit gedeelte van het bedrijf geruimd met de naastgelegen koelcel van Koen Visser. Nadat Wim met pensioen is gegaan is de timmerfabriek in 1988 verkocht aan de Doe-het-zelfzaak Hoogendam die als laatste de zaak tot 1998 heeft gerund.

1948 fam. K. van de Wetering waarvan de heren de laatste zijn geweest die de firma "Machinale Houtbewerking Van de Wetering" tot 1988 gerund hebben. Op de foto: Aart, Heiltje, moeder Christina, Arie, vader Klaas, Trientje, Jacoba, Willem, Marie, Cornelia, Teunis, Hendrika.

De vroegere Oostkade heet anno 2026 Scheepmakershaven. Dit was vroeger een gedeelte van de haven (zie vooromslag). Het gebouw uiterst links met schuin dak is de voormalige sigarenfabriek van Arie Kruidhof, op de open ruimte rechts ernaast stond vroeger De Hobbyhal van “Van de Wetering”, op de plaats van het bruine gebouw links stond een woonhuis van Koen Visser en op de plaats van het bruine gebouw rechts was de “Machinale Houtbewerking Van de Wetering” gevestigd.